

Zbiór Zasad Etyki Psychoterapeuty Centrum Terapii Poznawczo Behawioralnej

Preambuła

Psychoterapeuci poznawczo-behawioralni dysponują wiedzą i umiejętnościami wywierania wpływu na ludzi. Ważne żeby wszystkie ich działania miały na celu minimalizację szkody i dobro ludzi, z którymi pracują. Niniejszy zbiór zasad etycznych ma stworzyć podstawy dla prowadzenia bezpiecznej i zgodnej z etycznymi standardami psychoterapii. Głównym celem każdego działania terapeutycznego ma być dobro człowieka, z którym pracujemy. W szczególności należy szanować godność ludzką, dbać o rozwój integralności i autonomii drugiego człowieka. Zbiór zasad etycznych wyznacza standardy mające chronić dobra pacjentów/klientów opisuje granice relacji terapeutycznej oraz wskazuje na konieczność ochrony dobra psychoterapeutów.

Zasady zawarte w kodeksie nie wyczerpują wszystkich zagadnień etycznych związanych z prowadzeniem psychoterapii. Wyznaczają raczej kierunek myślenia i służą za podstawę do przeprowadzenia wniosku moralnego. W przeprowadzaniu takich rozumowań terapeuci powinni odwoływać się również do obowiązującego prawa, innych uregulowań stowarzyszeń zawodowych oraz kierować się powszechnie przyjętymi normami moralnymi.

ROZDZIAŁ I Przepisy ogólne

§ 1

Cele wprowadzenia Zbioru Zasad

1. Niniejszy Zbiór Zasad Etyki Psychoterapeuty Centrum Terapii Poznawczo Behawioralnej (dalej również „Zbiór zasad”) ma na celu ustalenie zasad etycznych przystosowanych do zawodu psychoterapeuty oraz innych pokrewnych zawodów związanych z psychoterapią.
2. Obowiązkiem psychoterapeuty jest przestrzeganie norm etycznych we wszystkich rolach, które podejmuje on w związku z wykonywaniem swojego zawodu.
3. W sytuacji konfliktu etycznego dobro pacjenta powinno być chronione priorytetowo.

§ 2

Inne źródła zasad etyki

W przypadkach nieujętych w Zbiorze zasad psychoterapeuta winien kierować się poszanowaniem godności drugiego człowieka, uwzględniając przy tym normy powszechnie stosowane oraz zwyczajowo przyjęte przez środowisko zawodowe.

ROZDZIAŁ II Działania wobec pacjentów

§ 3

Obowiązek działania w interesie pacjenta

1. Psychoterapeuta jest zobowiązany do powstrzymania się od jakichkolwiek czynności, których konsekwencje mogą oddziaływać negatywnie na pacjenta.

2. W trakcie procesu terapeutycznego psychoterapeuta wspiera i szanuje autonomię pacjenta, jego godność i integralność.

§ 4 Poufność

1. Wszelkie informacje dotyczące pacjenta, faktu odbywania przez niego terapii jak też wszelkie uzyskane od niego w toku terapii informacje są objęte tajemnicą i nie mogą być ujawnione bez uprzedniej pisemnej zgody pacjenta. Psychoterapeuta powinien zabezpieczyć przed ujawnieniem lub niepożądanym wykorzystaniem wszystko, o czym dowiedział się w trakcie terapii.
2. Powyższe nie dotyczy informacji, do których udzielenia psychoterapeuta obowiązany jest zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.
3. Psychoterapeuta nie jest zobowiązany do poufności względem informacji, których zatajenie może prowadzić do poważnych konsekwencji pacjenta albo innej osoby a pacjent nie może udzielić zgody na ich udzielenie.
4. Psychoterapeuta nie jest zobowiązany do poufności informacji wskazujących na możliwość zaistnienia przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu, wolności seksualnej.

§ 5 Zakaz nadużywania pozycji

1. Psychoterapeuta w trakcie prowadzonej terapii nie może wywierać wpływu na pacjenta w celu osiągnięcia korzyści zarówno własnych jak i na rzecz osób trzecich.
2. Niedopuszczalne są zachowania, które prowadzą do nadużycia pacjenta, zwłaszcza fizycznego, emocjonalnego, czy seksualnego.
3. Psychoterapeuta powinien szanować system wartości pacjenta, jego przekonania np. polityczne i ideologiczne.

§ 6 Zakaz dyskryminacji

1. Psychoterapeuta nie może różnicować pacjentów. W szczególności niedopuszczalne jest różnicowanie ze względu na płeć, wiek, orientację seksualną, rasę, narodowość, niepełnosprawność, religię, status społeczny, wykształcenie czy też poglądy.

§ 7 Pierwszeństwo interesów pacjenta

1. Przed przystąpieniem do terapii psychoterapeuta powinien poinformować pacjenta o możliwym wpływie terapii na jego relacje z osobami bliskimi.
2. W trakcie terapii, jeżeli dojdzie do konfliktu interesów dobra pacjenta i jego bliskich powinno się w pierwszej kolejności brać pod uwagę dobra pacjenta i je realizować.
3. Psychoterapeuta w kontaktach z osobami bliskimi pacjenta winien mieć na względzie przede wszystkim dobro pacjenta.

§ 8 Terapia małoletnich

1. Psychoterapeuta powinien szanować godność i prawa małoletnich pacjentów tak samo jak pacjentów dorosłych.
2. Przed rozpoczęciem terapii należy uzyskać pisemną zgodę opiekuna lub opiekunów prawnych dziecka na prowadzenie terapii.
3. W trakcie terapii małoletniego psychoterapeuta winien mieć na uwadze dobro dziecka, nie zaś interesy lub życzenia jego opiekunów prawnych lub innych osób dorosłych.

4. Psychoterapeuta informuje opiekunów prawnych dziecka o jego stanie, rokowaniach, planowanym przebiegu terapii i jej kosztach. Wszelkie inne informacje, szczególnie ujawnione terapeutie w trakcie terapii lub w zaufaniu nie mogą być przekazywane osobom trzecim bez wyraźnej uprzedniej zgody dziecka.
5. Psychoterapeuta powinien informować niepełnoletniego pacjenta o wszystkich swoich kontaktach z jego prawnymi opiekunami, ich celu i informacjach przekazywanych w trakcie takiego kontaktu.

ROZDZIAŁ III

Sposób prowadzenia terapii

§ 9

Sposób prowadzenia procesu terapeutycznego

1. Psychoterapeuta winien prowadzić proces terapeutyczny zgodnie z zasadami właściwymi dla danej metody terapii, przy użyciu technik najbardziej adekwatnych i zgodnych z aktualnym stanem wiedzy.
2. Terapia powinna być oparta na rozpoznaniu problemu pacjenta oraz o wspólnie z pacjentem wyznaczone cele terapii umożliwiające obiektywną ocenę prowadzonej terapii.

§ 10

Odpowiedzialność za decyzje terapeutyczne

1. Psychoterapeuta ponosi pełną i wyłączną odpowiedzialność za podejmowane decyzje terapeutyczne dotyczące konkretnych interwencji terapeutycznych.
2. Psychoterapeuta powinien podejmować swoje decyzje terapeutyczne w oparciu o opracowaną konceptualizację problemu pacjenta oraz w odniesieniu do naukowo udowodnionych sposobów pracy terapeutycznej.

§ 11

Zakaz prowadzenia terapii

1. Psychoterapeuta nie powinien podejmować się prowadzenia psychoterapii osób pozostających z nim w jakimkolwiek związku zwłaszcza zależności (związki rodzinne, uczuciowe, towarzyskie, zawodowe i inne).

§ 12

Obowiązek informowania pacjenta

1. Psychoterapeuta powinien poinformować pacjenta o jego stanie zdrowia, możliwych metodach leczenia i rokowaniach.
2. W trakcie prowadzonej terapii psychoterapeuta ma obowiązek informować pacjenta o celach interwencji terapeutycznych.
3. Psychoterapeuta powinien poinformować pacjenta, że jego praca objęta jest superwizją. Powinien z pacjentem omówić zasady superwizji. Na życzenie pacjenta ma obowiązek wskazać swojego superwizora.
4. Na życzenie pacjenta psychoterapeuta winien przedstawić mu swoje kwalifikacje oraz dotychczasowe doświadczenia zawodowe.

§ 13

Kontrakt terapeutyczny

1. Przed rozpoczęciem psychoterapii psychoterapeuta powinien zawrzeć kontrakt terapeutyczny z pacjentem.

2. Kontrakt terapeutyczny powinien uwzględniać informacje dotyczące częstotliwości spotkań terapeutycznych, ich długości, czasu trwania terapii, możliwości odstąpienia od kontraktu i zasad finansowania terapii.
3. W kontrakcie terapeutycznym powinny być wymienione cele terapeutyczne. Cele powinny być możliwe do zweryfikowania w trakcie trwania terapii. W szczególności kontrakt może zawierać wyszczególnione metody pracy terapeutycznej.
4. Zawarcie kontraktu terapeutycznego jest formą wyrażenia zgody na terapię pacjenta. Pacjent powinien wyrazić zgodę na terapię.
5. W trakcie trwania terapii zasady kontraktu mogą być renegotjowane przez obie strony.
6. W przypadku terapii osób małoletnich kontrakt terapeutyczny zawierany jest zarówno z osobą niepełnoletnią, jak i wszystkimi jej prawnymi opiekunami.

§ 14

Zasady komunikowania się z pacjentem

1. Psychoterapeuta powinien komunikować się z pacjentem w sposób zrozumiały, dobierając wyrażenia odpowiednio do możliwości percepcyjnych pacjenta i upewniając się, czy przekazywane treści zostały przez pacjenta we właściwy sposób zrozumiane.

§ 15

Zakaz mieszania ról

1. W trakcie prowadzonej terapii terapeuta pozostaje z pacjentem jedynie w relacji terapeutycznej.

§ 16

Rejestracja przebiegu terapii

1. Utrwalenie przebiegu terapii poprzez jej nagranie audio lub wideo dopuszczalne jest wyłącznie po uzyskaniu pisemnej zgody pacjenta.
2. Przed uzyskaniem zgody psychoterapeuta winien wskazać pacjentowi, dla jakich celów przeznaczone będzie utrwalenie przebiegu terapii (np. prezentowanie nagrania w trakcie superwizji, przedstawienie nagrania w celach egzaminacyjnych, wykorzystanie nagrania w celach edukacyjnych, wykorzystanie nagrania w celach badawczych).
3. Odtwarzanie nagrania z przebiegu terapii możliwe jest wyłącznie przy zapewnieniu przez psychoterapeutę pełnej anonimowości pacjenta.

§ 17

Przechowywanie dokumentacji

1. Dokumentacja terapii prowadzona dla instytucji powinna być prowadzona z zachowaniem zasady poszanowania poufności dla informacji wrażliwych. W szczególności nie można umieszczać w dokumentacji zapisów mogących być wykorzystanymi przeciwko pacjentowi.
2. Dokumentacja terapii objęta jest tajemnicą zawodową.
3. Dokumentacja terapii musi być przechowywana w sposób uniemożliwiający dostęp do niej osób nieuprawnionych.
4. Przed udostępnieniem dokumentacji innym pracownikom instytucji, z którą psychoterapeuta współpracuje, powinien on zobowiązać te osoby do przestrzegania obowiązku zachowania tajemnicy zawodowej.
5. W przypadku wykorzystywania w trakcie pracy z pacjentami środków elektronicznego utrwalania danych, psychoterapeuta winien zabezpieczyć stosowne pliki lub zbiory przed odczytaniem lub ujawnieniem przez osoby niepowołane.

ROZDZIAŁ IV

Obowiązki zawodowe i prawa psychoterapeuty

§ 18

Ochrona dobra terapeuty

1. Prowadzona terapia nie może naruszać praw i wolności terapeuty. Jeżeli na skutek prowadzonej terapii terapeucie może grozić jakiejkolwiek niebezpieczeństwo albo szkoda majątkowa lub osobista, terapia nie powinna być prowadzona. Terapeuta ma prawo do obrony swoich dóbr, jeżeli są one zagrożone przez pacjenta.

§ 19

Obowiązek poddawania się superwizji

1. Psychoterapeuta winien regularnie poddawać się superwizji, traktując ją jako istotny i obligatoryjny element wykonywania zawodu psychoterapeuty.
2. Superwizja jest obowiązkowa w sytuacjach, kiedy osobiste przeżycia psychoterapeuty mogą mieć wpływ na prowadzoną przez niego terapię oraz kiedy w trakcie prowadzonego procesu terapeutycznego pojawiają się wątpliwości natury etycznej.
3. Niezależnie od superwizji zaleca się terapeutom utrzymywanie znajomości z innymi zaufanymi terapeutami, z którymi w bezpiecznych warunkach mogą omawiać wątpliwości związane z procesami terapeutycznymi.

§ 20

Krytyczna ewaluacja umiejętności i przekonań

1. Psychoterapeuta winien mieć świadomość własnych umiejętności i monitorować obszary dalszego rozwoju profesjonalnego.
2. Psychoterapeuta powinien mieć świadomość własnych przekonań oraz wartości i monitorować ich wpływ na terapię z pacjentem.
3. Terapeutom zaleca się odbywanie własnej psychoterapii zwłaszcza przed przystąpieniem do wykonywania zawodu.
4. W przypadku uznania, że umiejętności i wiedza terapeuty są niewystarczające do prowadzenia terapii, terapeuta powinien zrezygnować z prowadzenia terapii i w miarę możliwości odesłać pacjenta do innego specjalisty.

§ 21

Rozwój zawodowy

1. Obowiązkiem psychoterapeuty jest ciągle doskonalenie swoich umiejętności zawodowych poprzez regularne zapoznawanie się z literaturą naukową, uczestnictwo w działaniach mających na celu podniesienie kwalifikacji zawodowych (treningi, warsztaty, seminaria, konferencje), a w razie możliwości prowadzenie własnej pracy naukowej i badawczej.

§ 22

Konflikt wartości

1. Terapeuta ma prawo chronić własne przekonania i wartości.
2. W przypadku silnego konfliktu między systemem wartości pacjenta a systemem wartości terapeuty zaleca się rozważenie, czy konflikt wartości może istotnie wpływać na prowadzoną terapię. Jeżeli istnieje taka obawa zaleca się odesłanie pacjenta do innego, wyraźnie wskazanego terapeuty.

§ 23

Relacje z innymi specjalistami

1. Psychoterapeuta powinien dbać o właściwe, rzeczowe i profesjonalne relacje z osobami, z którymi współpracuje zawodowo.
2. W przypadku konieczności kontaktu terapeuty z innymi specjalistami dotyczącego prowadzonej terapii, zaleca się, aby uzyskał pisemną zgodę pacjenta na taki kontakt. W sytuacji, gdy pacjent nie może takiej zgody świadomie udzielić możliwe jest udzielenie innym specjalistom informacji dotyczących pacjenta o ile jest to uzasadnione w celu ratowania zdrowia lub życia pacjenta albo innej osoby.

§ 24

Relacje z innymi psychoterapeutami

1. W przypadku pozyskania informacji o nieprawidłowościach w prowadzonej terapii czy naruszeniach zasad etycznych przez innego terapeutę dalsze działania terapeuty winny kierować się dobrem pacjenta.
2. Ewentualne nieporozumienia między psychoterapeutami powinny być rozstrzygane tylko przez nich samych, w miarę możliwości w sposób polubowny.
3. W przypadku konfliktu między terapeutami, którego sami nie są w stanie rozstrzygnąć, instancją rozstrzygającą taki konflikt jest komisja etyki Centrum Terapii Poznawczo Behawioralnej.

ROZDZIAŁ V

Pozostałe

§ 25

Prowadzenie superwizji

1. Podstawowym celem superwizji jest czuwanie nad prawidłowym przebiegiem terapii a w konsekwencji dbanie o dobro pacjenta.
2. Superwizja winna zapewniać psychoterapeucie rozwój zawodowy. W jej trakcie powinny być omawiane dylematy terapeutów, ich problemy psychologiczne związane z prowadzonymi terapiami. Superwizor służy wsparciem terapeutom.
3. Superwizja jest poufna. Poufne są zarówno informacje dotyczące pacjenta, jak też informacje dotyczące procesu terapeutycznego i terapeuty.
4. Zasada poufności może zostać złamana, jeżeli w inny sposób nie można chronić niewątpliwego dobra pacjenta. Superwizor nie jest związany tajemnicą w szczególności, jeżeli życie lub zdrowie pacjenta albo osoby trzeciej jest zagrożone, zwłaszcza gdy zagrożone jest dobro małoletnich lub osób szczególnie bezradnych.
5. W trakcie superwizji szkoleniowych dopuszczalne jest dzielenie się informacjami między superwizorami biorącymi udział w szkoleniu. Dzielenie się informacjami jest dopuszczalne jedynie w celu lepszego rozwoju zawodowego kursantów.
6. Praca superwizyjna powinna być poddawana superwizji.

§ 26

Prowadzenie szkoleń dla innych

1. Psychoterapeuta winien uczestniczyć w życiu społeczności zawodowej, dzieląc się z innymi swoją wiedzą i doświadczeniem, szczególnie poprzez prowadzenie szkoleń zawodowych.
2. Prowadzenie szkoleń wymaga dokładnego przygotowania, zgodnego z najnowszymi badaniami i pogłębioną znajomością tematu. Psychoterapeuta winien odmówić prowadzenia szkolenia dotyczącego metod lub działań słabo lub zupełnie mu nieznanymi i nie stosowanych przez niego wcześniej w praktyce.

3. Szkolenie powinno być uregulowane wcześniejszym kontraktem z uczestnikami szkolenia. W kontrakcie powinny zostać uwzględnione zasady dotyczące pracy własnej, omawiania własnych przeżyć uczestników, omawiania przykładów pracy terapeutycznej i zasad dotyczących poufności.

§ 27

Badania naukowe

1. Uczestnicząc lub prowadząc projekty badawcze psychoterapeuta winien kierować się zasadami etyki, uczciwości badawczej i rzetelności naukowej.
2. Celem prowadzonych badań jest poszerzenie wiedzy dotyczącej terapii poznawczo-behawioralnej.
3. Prowadząc badania naukowe terapeuta musi dołożyć wszelkich starań aby zachować anonimowość osób biorących udział w badaniach.
4. Wszelkie wyniki badań winny być opracowywane zgodnie z zasadami przyjętymi dla publikacji naukowych.

§ 28

Reklama

1. Wskazywane w materiałach reklamowych psychoterapeuty informacje powinny być rzetelne i sformułowane w sposób jasny i przystępny oraz zgodne z aktualnym stanem wiedzy.
2. Niedozwolone jest formułowanie materiałów reklamowych w sposób mogący wprowadzić w błąd, wieloznaczny lub wykorzystywanie w nich nieprawdziwych informacji lub formułowanie nie polegających na prawdziwej opinii lub sugestii lub w inny, naruszający zasady etyki zawodowej sposób.
3. Psychoterapeuta zapewni możliwość weryfikacji wszystkich podawanych w materiałach reklamowych informacji dotyczących wykształcenia, rozwoju zawodowego i naukowego, doświadczenia, uczestnictwa w krajowych i międzynarodowych organizacjach zawodowych.

§ 29

Uregulowanie prawne psychoterapii

Psychoterapeuta działa zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, przede wszystkim zgodnie z ratyfikowanymi przez Polskę aktami międzynarodowymi: Powszechną Deklaracją Praw Człowieka uchwaloną przez Zgromadzenie Ogólne Organizacji Narodów Zjednoczonych w dniu 10 grudnia 1948 roku i Konwencją o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności (Dz.U. z 1993 Nr 61 poz. 284) jak i Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej, i innymi przepisami powszechnie obowiązującymi oraz z przyjętymi zasadami prowadzenia psychoterapii przekazywanymi w procesie specjalistycznej edukacji.